

Finansdepartementet
Avdelning för offentlig förvaltning
Kommunenheten
103 33 Stockholm

Diaverum Sweden AB
Box 4167
SE - 227 22 Lund, Sweden
Telephone +46 46 287 30 00
Fax +46 46 287 30 99

Till Finansdepartementet
Fi2016/04014/K

2017-02-24

Remissvar ang. betänkandet *Ordning och reda i välfärden* (SOU 2016:78)

Avgränsning och sammanfattning

Detta remissvar avser betänkandet *Ordning och reda i välfärden* (SOU 2016:78) som lämnades till regeringen den 8 november 2016 ("**Utredningen**"). Svaret avgränsas till den del av betänkandet som innehåller ett förslag till utformning av en vinstbegränsning. Diaverum återfinns inte på regeringens lista över remissinstanser, men använder sin lagliga rätt att lämna ett svar. Diaverum avstyrker utredningens förslag i fråga om vinstbegränsning. Bolaget bedriver ingen verksamhet som omedelbart berörs av det nu aktuella förslaget. Däremot motsätter vi oss förslaget på den grunden att det äventyrar grundläggande värden och spelregler som är av kritisk betydelse för den svenska företagsamheten i stort. Förslaget undergräver äganderätten och näringsfriheten genom att på godtyckliga grunder i praktiken förbjuda vinst inom en betydande del av näringslivet. Utredningens förslag ägnat att genom lagstiftning fastställa en "objektivt" godtagbar vinstnivå i privata företag strider mot grunderna för marknadsekonomi. Dessutom är spridningsrisken betydande: De anförda motiven öppnar för motsvarande regleringar i fråga om annan verksamhet på den offentliga marknaden. Om den föreslagna vinstbegränsningen blir verklighet skulle det allvarligt skada Sverige, dess tillväxt och allas vårt välbefinnande.

Om Diaverum

Diaverum bedriver njurvård i 20 länder från Sydamerika, Europa, Mellan Östern till Ryssland och Kazakstan. I närmare 350 kliniker tar våra 9000 anställda hand om snart 30 000 patienter.

I Stockholm har vi två kliniker och bygger på en tredje i Nacka. I Sverige finns ett mycket väl utvecklat kvalitetsregister för njursjuka, Sveriges Njurregister (SNR), där framgår tydligt att Diaverums kliniker år efter år ligger i topp jämfört med resten av Sveriges njurvårdsenheter.

Regioner och Universitetssjukhus i Sverige väljer att anlita Diaverum för de får bättre vård till en mindre kostnad än om det skulle bedriva verksamheten i egen regi.

Frågan felställd redan i utredningsdirektiven

Redan i direktiven till utredningen blir det uppenbart att utgångspunkten är politisk och att det är de privata företagen som är måltavlan. Frågan ställs aldrig *om*, utan endast *hur* en reglering av vinsten ska ske: "En särskild utredare ska utreda förutsättningarna för och föreslå hur den offentliga finansieringen av privat utförda välfärdstjänster bör regleras" (se s. 1 i Dir. 2015:22). Den fråga som borde ha ställts, om utredningen haft ett konstruktivt syfte, handlar om hur vi i Sverige kan säkerställa högkvalitativa och kostnadseffektiva välfärdstjänster oavsett om de utförs av privata eller offentliga aktörer. Vi är övertygade om att en utredning med en sådan ansats hade kommit fram till helt andra slutsatser till gagn för Sveriges alla elever, patienter, äldre med flera.

Förslaget undergräver äganderätten och näringsfriheten

Äganderätten och näringsfriheten är grundlagsskyddade rättigheter. Dessa kan inskränkas, men det förutsätter ett angeläget allmänt syfte och en balans mellan mål och medel (proportionalitet). Dessa rättigheter kan inte bara åberopas av enskilda i domstol – de ger också ramar för lagstiftarens agerande: Regering och riksdag förväntas agera med god marginal till varje förfarande och reglering som riskerar överträda grundläggande rättigheter. Utredningens förslag innebär en begränsning av välfärdsföretagens rörelseresultat till statslåneränta med tillägg av sju procentenheter multiplicerat med bolagens bokförda operativa kapital. Det är ett komplicerat sätt att beskriva vad som för de allra flesta välfärdsföretag i praktiken skulle innebära ett vinstförbud. Utredningen påståenden om "övervinster" har visat sig vara grundlösa – välfärdsföretagens vinster är inte större än i andra jämförbara företag (se till exempel PwC-rapporten *Avkastning på bokfört operativt kapital i välfärdsbolag* från december 2016).

Den nyss nämnda PwC-rapporten visar att en majoritet av välfärdsföretagen träffas av vinstförbudet. Tusentals företag kommer att få lägga ned verksamheten och hundratusentals människor förlorar sin valfrihet. Utredningens egen expert, Uppsalaforskaren Joakim Landström, har beskrivit förslaget som "ett förstatligande av välfärdssektorn" (se artikeln "Reepalus vinstttak leder till förstatligad välfärdssektor" i Dagens Nyheter den 12 september 2016).

Det är oacceptabelt att låta ett principvidrigt, osakligt och godtyckligt utredningsförslag av detta slag läggas till grund för lagstiftning. Detta särskilt som det är fråga om ett långtgående intrång i grundlagsskyddade rättigheter med allvarliga konsekvenser för enskilda. Om förslaget genomförs skulle tilltron till den svenska rättsstaten rubbas i grunden.

Utredningens syn på vinst är ett grundskott mot marknadsekonomin

Det är alltså de påstådda "övervinsterna" som anses legitimera den föreslagna regleringen. Begreppet definieras som "vinster som överstiger den ersättning som marknaden kan anses kräva för att skjuta till kapital till företagen". En rimlig ersättning inom välfärden påstås ligga mellan 8,5 och 10,0 procent, vilket beskrivs som "en marknadsmässig kapitalkostnad" (utredningen s. 26 och 350). Inga värdeöverföringar från företag ska få göras utöver den tillåtna vinsten. I praktiken blir det upp till tillsynsmyndigheter att avgöra vad som är exempelvis marknadsmässiga löner för verksamma aktieägare, marknadsmässighet i hyresprissättning och andra för rörelsen nödvändiga kostnader (utredningen s. 27).

Utredningens ansats är att vinst är något negativt och samhällskadligt. Vinstens grundläggande betydelse för företagets och det allmänna välbefindets utveckling förbises. Men idén att en statlig utredning, eller något annat offentligt organ, kan fastställa vad som objektivt sett är en rimlig vinst, eller för den delen marknadsmässiga kostnader, inom privata företag strider mot grunderna för marknadsekonomin. Utredningens komplexa, och i väsentliga avseenden missvisande, beräkningar och analysmodeller understryker detta. Förslaget att välfärdsföretagen ska vara föremål för revision utförd av statliga myndigheter där marknadsmässigheten i stora delar av verksamheten ska bedömas, och den eventuella vinsten godkännas utifrån olika fiktiva mått, leder tankarna till helt andra ekonomiska och politiska system än vårt eget.

Betydande risk för spridning till andra områden

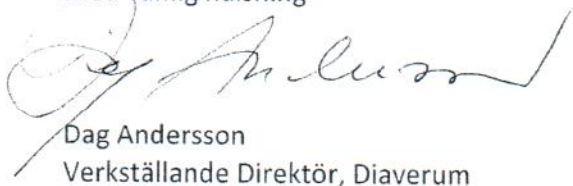
Om vinstförbudet för välfärdsföretagen förvekligas är risken överhängande att motsvarande regleringar också införs för andra branscher.

Av Dagens Samhälles rapport "Den offentliga marknaden" framgår att den offentliga sektorn 2015 köpte varor och tjänster från näringslivet för cirka 1 000 miljarder kronor. Största bransch var byggande och teknikkonsulter (150 miljarder). Därefter kom it-tjänster (47 miljarder) och kollektivtrafik (43 miljarder). Välfärdsbranscherna skola, vård och omsorg svarade tillsammans för 110 miljarder, det vill säga drygt en tiondel av de offentliga inköpen (se Dagens Samhälles rapport "Den offentliga marknaden 2015"). Om regering och riksdag accepterar utredningens grumliga syn på företagande och vinster, och mot den bakgrunden väljer att driva igenom vinstförbudet inom välfärden, då rivs även de principiella och sakliga hindren för att i framtiden ge sig på hela eller delar av den övriga offentliga marknaden.

Avslutning

Det är mot denna bakgrund de fulla konsekvenserna av förslaget om vinstförbud ska förstås: Det är i själva verket några av marknadsekonomin grundvalar som står på spel – inte bara för välfärdsföretagen utan i förlängningen för den svenska företagsamheten i stort. Det är i det ljuset som [Företagets namn] lämnar detta remissvar och avstyrker utredningens förslag.

Med vänlig hälsning

Dag Andersson
Verkställande Direktör, Diaverum

